

ОСТАННІ НОВИНИ

21:01 Випийте чашку відряду після їжі: шлунку одразу стане легше

20:59 **ЧС-2026: результати та відеореєстри матчів, розклада телетрансляцій в Україні**

20:46 **«Світ змінюється, і розуміння щастя стає децю інакшим», — експерта з прогнозування майбутнього Сесіль Пойнїанн**

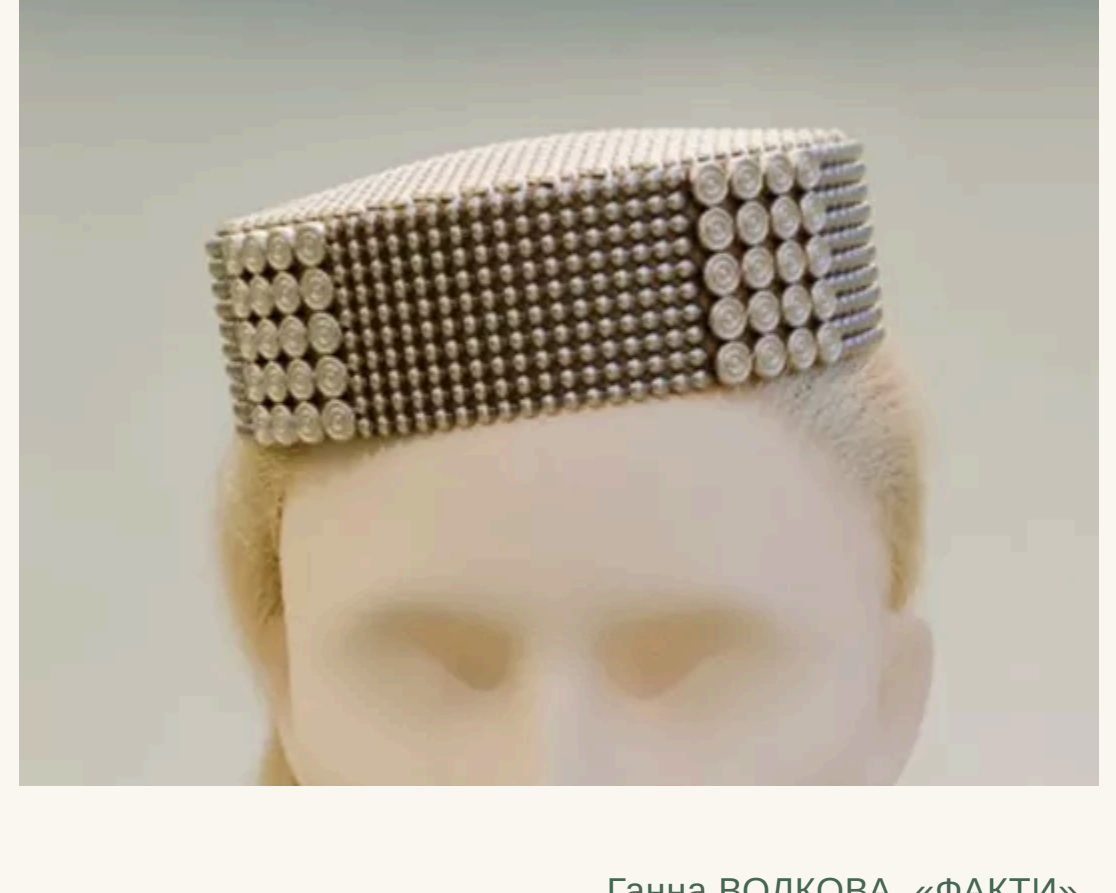
20:35 **Всі гарячі точки війни відчув на собі «Ялук»: близько тижня лікарі боролись за життя бійця з Хмельниччини, але не врятували**

20:27 **Тарт з овочами: ідеально підходить для сімейної вечері**

18:54 **Гумантарне розмінування земель в Україні на межі провалу: надроді навіть шокемує статистику**

Археологічна сенсація: унікальні шапка та пояс скіфської доби, яким більше 2500 років, знайдені на Більському городищі

12:24 — 14 червня 2026

Ганна ВОЛКОВА, «ФАКТИ»

В Історико-культурному заповіднику «Більськ», що у Котельві на Полтавщині, **артефакти якого приваблюють в тому числі й «чорних» археологів**, повідомили про сенсаційні знахідку, зроблену ще у 2017 році під час розкопок масштабного некрополя Скоробір. Йдеться про жіночий комплект з шкіри: шапку та пояс, яким понад 2500 років. Унікальність артефактів у тому, що вони не лише вперше знайдені на території Скіфії, але й не мають аналогів у центральноевропейських культурах та надають уявлення про новий, раніше невідомий тип жіночого головного убору I тис. до н.е.

Тисячолітня знахідка ледь не «розчинилась» на очах

Спільний експедиції Музею археології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна та Історико-культурного заповідника «Більськ» на чолі з кандидатом історичних наук Іриною Шрамко в одному з найбільших некрополів Більського городища вдалося виявити парне поховання — чоловіка років 30–40 та молододі жінки років 18–22.

Гравбіжники, вочевидь, давно винесли з могили багато цінних предметів, у тому числі виготовлених із золота. Однак у цьому кургані, який археологи датують останньою чвертю VI століття до нашої ери, зафіксовано справжню сенсацію: біля голови та ніг померлої лежали незвичайні для Скіфії тієї історичної доби предмети, що були використані в похоронному обряді. А саме: залізний шкіряного пояса й уціліла шапка, оздоблені бронзовими бляшками. Поряд — старовинне бронзове дзеркало, ігровий набір кісточок для пальців, чорно полірована чашка, тарілка з рогів, оправа від дерев'яної посудини тощо. Це вказувало на зв'язок померлої із сакральною сферою при житті й на її аристократичне становище в суспільстві. Одним же із показників високого соціального статусу жінки у стародавніх суспільствах є похоронний костюм, основним елементом якого є головний убір.

Розкопки кургану, де були поховані чоловік років 30-40 та молода жінка 18-22 років

Чоловік, як і належить воїнові, був похований зі зброєю та металевими елементами кіньської зброї.

— *Шкіряні речі знаходились у досить непоганому стані*, — розповів «ФАКТАМ» директор Історико-культурного заповідника «Більськ» Ігор Корост. — *Їх підняли на поверхню у земляному моноліті. Але під дією природних чинників шкіра буквально на очах почала ніби «розчинятись». На щастя, реставратори прямо в польових умовах зуміли добитися майже неймовірного — зупинити цей процес за допомогою спеціальних розчинів.*

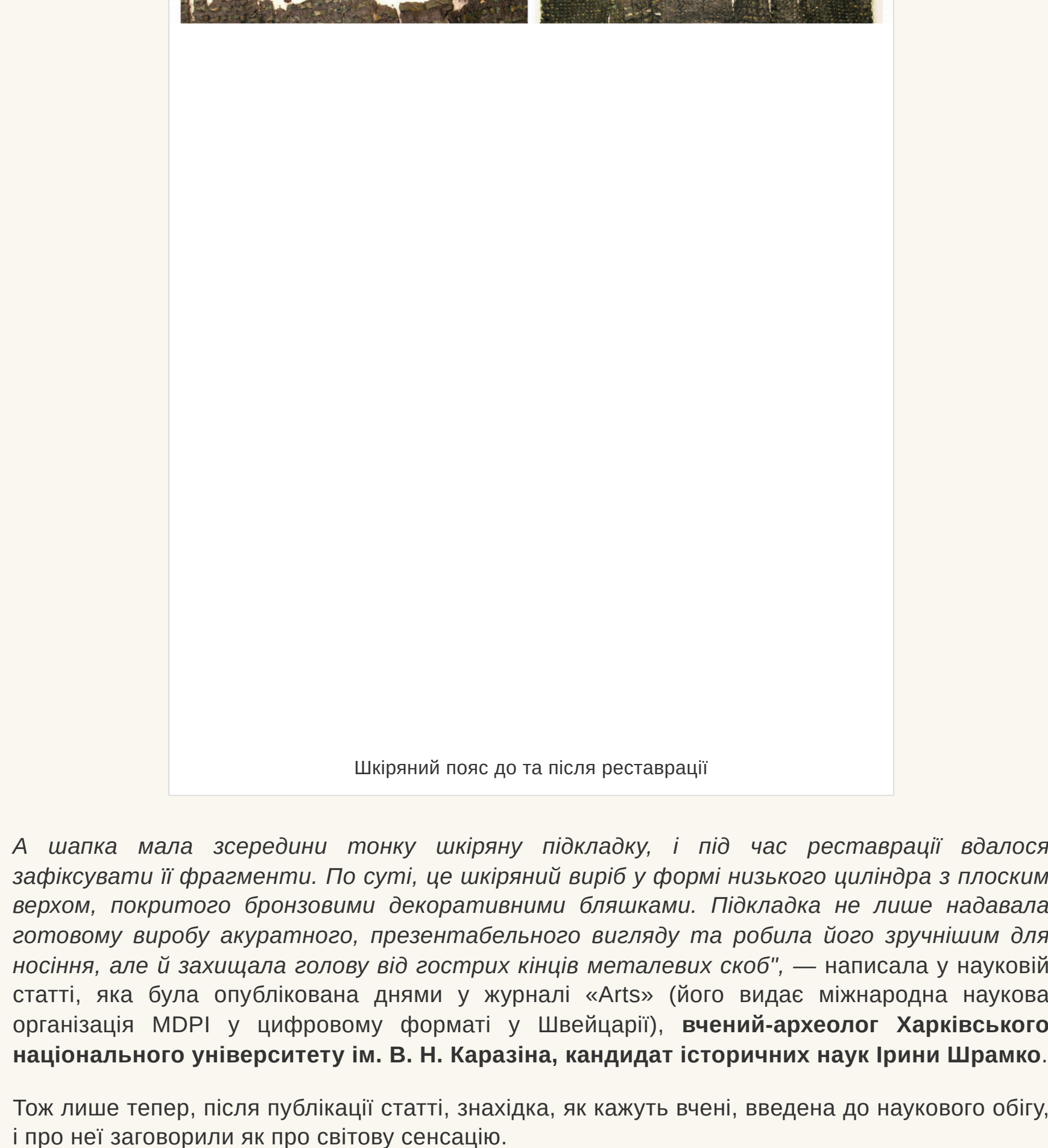
Фрагменти пояса

Факіцям Харківської філії науково-дослідного реставраційного центру України Сергію Омельнику та Володимиру Болотіну було надзвичайно важливо відтратити кожну деталь унікальних знахідок. Вони радилися з цього приводу з польськими колегами, зверталися за порадами до реставраторів із Шотландії.

«Шагренева шкіра»: як реставратори відновили унікальний головний убір
Загалом процес відновлення таких рідкісних артефактів технологічно складний і тривалий.

«Сергей Омельник та Володимир Болотін прагнули зберегти гнучкість шкіри. Однак зрештою їм довелося обрати жорстку фіксацію її форми. Оскільки шкіра не реагувала на пластифікацію (введення спеціальних речовин у матеріали для підвищення їхньої еластичності, гнучкості та полегшення обробки. — Авт.) та прогресивно стискалася, утримання бронзових декоративних елементів на основі ставало дедалі проблематичнішим. Бронзові пластини розшкантися, і знадобилися значні зусилля, щоб закрити їх у початковому положенні за допомогою полімерного розчину.

Пояс зберіся лише фрагментарно, і повністю достовірна реконструкція його зовнішнього вигляду виявилась неможливою.

Шкіряний пояс до та після реставрації

А шапка мала зсередини тонку шкіряну підкладку, і під час реставрації вдалося фіксувати її фрагменти. По суті, це шкіряний відділ у формі низького циліндра з плоским верхом, покритого бронзовими декоративними бляшками. Підкладка не лише надавала готовому виробу акуратного, презентабельного вигляду та робила його зручним для носіння, але й захищала голову від гострих кінців металевих скоб», — написала у науковій статті, яка була опублікована днями у журналі «Артс» (його видає міжнародна наукова організація МРПІ у Цифровому форматі у Швейцарії), вчений-археолог Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, кандидат історичних наук Ірина Шрамко.

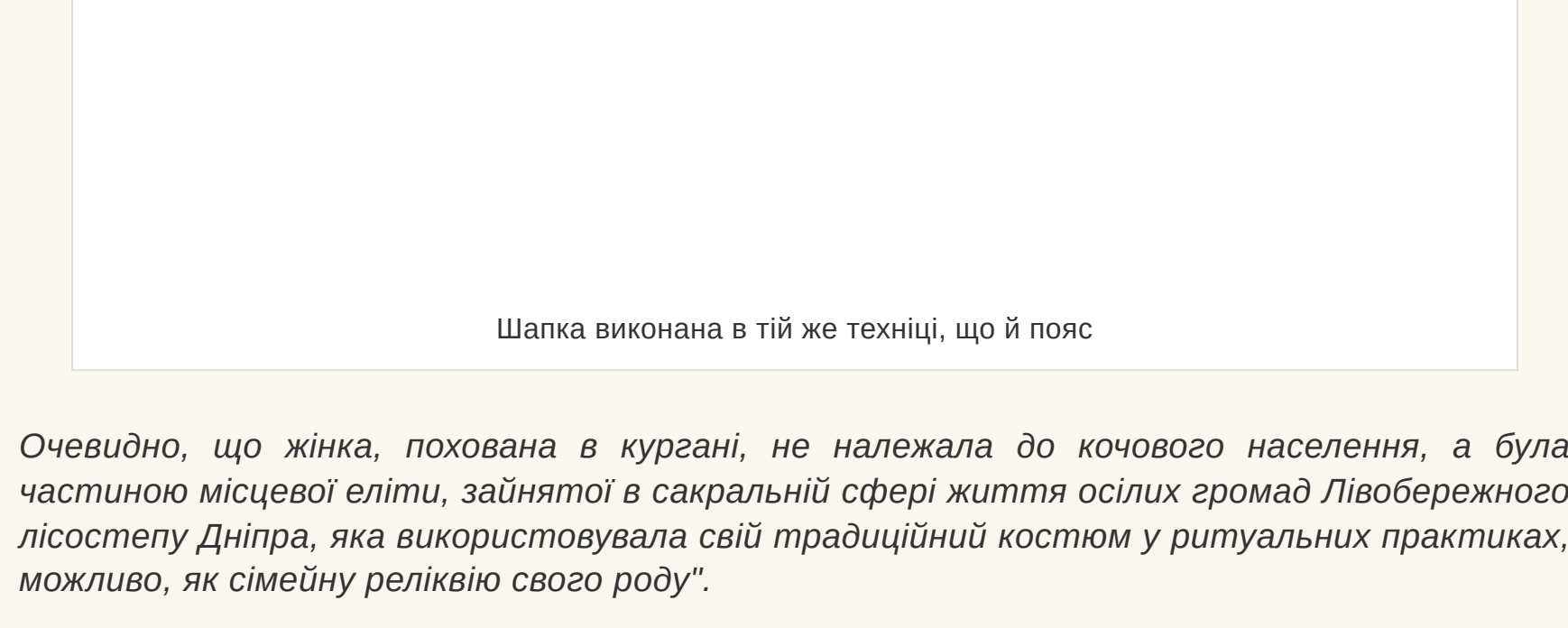
Тож лише тепер, після публікації статті, знахідка, як кажуть вчені, введена до наукового обігу, і про неї заговорили як про світову сенсацію.

Тасмниця аристократки з некрополя Скоробір

Так у чому ж полягає сенсація?

«Обидва шкіряні вироби з кургану некрополя Скоробір виконані в одній техніці й в одній майстерні. Вони не лише відрізняються від жіночого одягу, відомого у Скіфії, а й демонструють інший декоративний принцип, — зазначається в опублікованій статті Ірини Шрамко. — В нькому оздобленні використано велику кількість зрібних скобоподібних пластинок та особливий спосіб лійкового кріплення до основи, невідомий у скіфському світі, але центральній Європі у гальшгтатській культурі (панівна археологічна культура Західної та Центральної частини раннього залізного та пізнього бронзового віків, що існувала у XII-V століттях до бронзової доби. — Авт.).

Невеликі бляшки подібного типу використовувалися винятково для оздоблення головних уборів та поясів у південно-східній альпійській зоні, тоді як у решті гальшгтатського світу вони слугували переважно для прикрашання возів, кінової упряжі та жіночих поясів. Тому очевидно, що південно-східна периферія Гальшгату є найперспективнішим регіоном для пошуку походження такої набору.

Шапка виконана в тій же техніці, що й пояс

Очевидно, що жінка, похована в кургані, не належала до кошового населення, а була частинно місцевої еліти, задіяної в сакральній сфері життя ослих громад Львівського лісопарку Дніпра, яка використовувала свій традиційний костюм у ритуальних практиках, можливо, як сімейну реліквію свого роду”.

І далі: *«Можна припустити, що молода жінка з'явилася на Більському городищі з якоюсь групою прибулівців.*

Нові дані, отримані в ході вивчення знахідок, дозволяють відкинути початкову гіпотезу про те, що обидва шкіряні вироби були поясами, принесеними на Більське городище кошовим скіфом як військові трофеї. Як елементи традиційного костюма, шкіряний одяг, прикрашений не золотом, а бронзовими бляшками, навард чи був привабливим для воїна-кочівника.

А традиція носіння шкіряних поясів та вклучення їх до похоронного костюма була поширена в гальшгтатській культурі, особливо в її західній зоні. Шкіряні пояси, подібні за дизайном та технікою виготовлення до зразка зі Скоробору, прикрашені бронзовими бляшками, були популярними та вель відомі на півдні Німеччини.

Проаналізовані матеріали також свідчать про те, що соціально-етнічний склад мешканців Більського городища був досить неоднорідним. Його курганні некрополі містять останки представників різних груп місцевої аристократії з різних походженням (кочові скіфи та ослие населення). Серед цієї місцевої еліти жінки займали високий соціальний статус протягом усього архаїчного періоду”.

Ключ до розгадки Гелону

— *Науковці по крупицках збирали інформацію, проводили пошуки унікальних знайденим предметам — продовжує Ігор Корост. — Зокрема, у лабораторії університету Тарту (Естонія) були зроблені ДНК-аналізи зубів та кісткових решток із кургану. Вони вказували на генетичну спорідненість небіжціці з предстанниками одного з центральноевропейських регіонів, де проживали племена япудів (територія нинішньої Хорватії). Для останніх традиційним було використання шкіряних головних уборів з бронзовим оздобленням (шоломи, шапки) та поясів.*

Цікаво, що шапка саме такого фасону («Ліка») є частиною національного одягу сучасних хорватів.

Щоправда, ми не можемо сказати, чи шкіряної тварини була виготовлена основа пояса і шапки — за браком відповідних умов та спеціалістів в Україні такий аналіз не проводився.

Віднайдені речі свідчать про те, що на цих теренах за доби раннього заліза фіксувався значний вплив не лише номадів (скіфів), греків, але й представників центральноевропейської культури.

"Віднайдені речі свідчать про те, що на цих теренах за доби раннього заліза фіксувався значний вплив не лише номадів (скіфів), греків, але й представників центральноевропейської культури", - розповідає Ігор Корост

Причини та умови цих взаємодіацій і досліджують археологи. Але відкриті знахідки в кургані 2017 року вчені доводять, що Більське городище було унікальним центром чи столицею Лісопаркової Скіфії.

Як говорить Ігор Корост, на некрополях населення Більського городища (у тому числі в межах триандіозного мотильника Скоробір) перавно могло бути понад тисячу курганів. За кілька десятиків років археологам удалось дослідити менше сотні з них. Тобто, перспективи досліджень тут колосальні. Мотильник є неймовірно інформативним об'єктом. І саме тут в останні роки вдалось відкрити елітні жіночі поховання та знайдено рідкісні артефакти періоду скіфсько-архаїки, що дуже важливо для науки. Фактично кожен курган дарує якісь цікаві знахідки, що дозволяють доглянути по-новому на історію Більського городища. Ключ до розгадки головних тасмниць дгревнього Гелону — саме тут!

З огляду на величезність некрополя, що розсереється сотнітнями, підготовлено та погоджено облікову документацію, що дало змогу занести мотильник Скоробір до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Артефакти ж, про які йдеться, згодом, як тільки вдасться забезпечити належний рівень безпеки та умов для експонування, будуть представлені на спеціальній виставці у Полтаві.

Раніше наачальник сектору археології Національного заповідника «Кисиво-Печерська лавра» Сергій Таранченко розповів цікаві моменти історії обителі, якій цього року виповнюється 975 років.

“Читайте також: Набирає в лісі висок для домашніх потреб і знайдено тисячолітній скарб: на висотах в Києві вперше показують цю унікальну знахідку

Фото Історико-культурного заповідника «Більськ» та Музею археології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Читайте нас у Facebook

📧 2224

👉 Змісту розділу

Пошуковий запит? Виділіть її та натисніть CTRL+Enter

🔄 Друкована версія 🗖 Лист редакторів 🚩 Поскаржитися

📌 Поділитися 📌 Поділитися 📌 Твітнути

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

Укращі книги в перенесеному форматі	Картується перф для літників: просто і дуже смачно	Забудьте про кокаїну: люди як ометити віще за лічені секунди без зусиль	Земля не дізнає навіл через тижень: лайфхак від шеф-кухаря
-------------------------------------	--	---	--

Новини партнерів

<p>Мапа сайту</p> <ul style="list-style-type: none">Наша мета Україна Політика Гроші Підлі	<p>Світ</p> <ul style="list-style-type: none">Громада Екологія Спортив Фізично	<p>Культура</p> <ul style="list-style-type: none">Шоу-бізнес Фігурка для суспільства Стиль-жизня	<p>Книга рідшепіта</p> <ul style="list-style-type: none">Література Життєві історії 25 років попому	<p>Історія сучасності</p> <ul style="list-style-type: none">Наука та технології Клуб сломивана Запитайте у Факти	<p>Меморіальні дні</p> <ul style="list-style-type: none">Гороскоп Курс валют Фактофакти Погода
---	---	--	---	--	---

© 1997 – 2026 «ФАКТИ» | Контакт | Пропанування | Служба IT | Правила користування сайтом | Збоку

Усі права на матеріали сайту зберігаються у відповідності до законодавства України. Матеріали поділяються між іншими ресурсами, «Розповсюд», а також повільно синхронізація публікуються у вкості ресурсами та мають інформаційно-коммерційний характер.